СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 166. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 20. липня, 1927. VOL. XXXV. No. 166. Jersey City, N. J., Wednesday, July 20. 1927. THREE CENTS

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА ВБИЛИ ТРИСТА НІКАРАҐВАНЦІВ

ВЖИВАЛИ БОМБОВІ ЛІТАКИ В БИТВІ ПРОТИ СЛАБО ЗОРУЖЕНИХ.

МАНАҐВА, Нікараґва, 18. липня. — Коло міста Окоталя прийшло нині до справдішньої битви між американськими маринарами а прихильниками ліберального провідника ґенерала Сандіно, котрий кілька днів тому назад не захотів послухати приказу американських військ віддати оружа.

Коли прихильники Сандіна взялися занимати місто, американські маринарі вийшли до них у невеликій силі, але зоружені в найновійші воєнні прилади. Коли один американський моряк погиб у бою, а один дістав тяжке поранення, командант американських військ казав вислати проти противної сторони пять бомберів, себто пять літаків, приладжених до ношення бомб. Сі літаки бомбами й машиновими крісами скосили ряди Сандіна, які кинулися втікати, лишаючи на полю коло триста вбитих та сотки ранених. На трупи вбитих злетіли сейчас тисячі супів та стали їх пожирати.

ВСЕ-АМЕРИКАНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ КОНҐРЕС ОТВОРЕНИЙ.

НА КОНҐРЕСІ ВІДРАЗУ ПІДНОСЯТЬСЯ ГОЛОСИ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

ВАШИНҐТОН, 18. липня. — Нині отворено тут пятий з ряду конґрес Все-Американської Федерації Праці, яку сотворив по довших заходах покійний Самуель Ґомперс, довголітний президент Американської Федерації Праці.

Конґрес отворив довшою промовою Вилием Ґрін, президент Американської Федерації Праці, заявляючися між инчим проти вживання оружа для вирішування спірних питань між Злученими Державами а ріжними краями латинської Америки. Між инчим він висказав жаль з приводу „нещасного стану річий в Нікараґві", але радив здержатися від дискусії над Нікараґвою, поки справа не буде розглянена у відповідний спосіб конґресом.

Сей голос, однак, видно не найшов загального послуху, бо скоро опісля нікараґванський делеґат Де Ля Сальва виступив з горячим протестом проти вбивання його земляків в Нікараґві та предложив конґресови резолюцію, осуджуючу висилку американських маринарів до Нікараґви та вбийство прихильників Сандіна коло Окоталя.

Який настрій панував серед делеґатів, видно було з того, що мексиканський делеґат Люсі Моронес, мексиканський міністер праці, сейчас вніс додаткову резолюцію, щоби резолюцію Де Ля Сальви першу відослати до резолюційної комісії. В своїй промові Моронес між инчим пятнував чутки, що мовляв мексикаські робітники або уряд стоять під упливом большевицького уряду в Москві, як аґітацію ворогів робітництва. Сим він звернувся виразно проти мексиканських і американських католицьких єпископів, які найбільше послугуються сим закидом.

АМЕРИКАНСЬКІ РОБІТНИЧІ ЮНІЇ СТАРАЮТЬСЯ ЗЛОМАТИ КОМУНІЗМ.

ПРЕДСТАВНИК ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ОТВЕРТО ДО СЬОГО ПРИЗНАЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК, 18. липня. — На Ковні Айленді почалася нині річна конвенція межинародної юнії друкарів рисунків. По виборі президії конвенцію витав від Американської Федерації Праці Гаф Фрейн, і сей в своїй промові говорив про заходи Американської Федерації Праці вичистити ряди зорґанізованого робітництва з большевизму.

Він говорив, що большевики стоять під командою большевицьких урядників у Москві та своєю робітничою політикою доводять усі юнії, де вони мають уплив, до руїни. Він указав як на примір на юнію жіночих кравців та юнію кушнірів.

ВРОЧИСТЕ ВИТАННЄ ГЕРОЇВ ДРУГОГО Й ТРЕТОГО ПЕРЕЛЕТУ ОКЕАНУ.

ЧЕЙМБЕРЛИНА ВИТАЄ ЙОГО РОДИННЕ МІСТО.

НЮ ЙОРК, 18. липня. — На кораблі Левиейтані приїхали сюди нині американські летуни, що їздили на літаках Америка й Колюмбія в безперервну подорож з Америки в Европу. Місто справило їм величезне принятте. В комітеті мейора міста для привитання летунів був також Линдберґ. Летунів стрінула в порті справдішна ескадра кораблів. На причалі посаджено їх на урядові авта та повезено до ратуша, де їм дано медалі. Опісля їх витано на врочистих банкетах.

. Чеймберлин, що летів до Европи з Левіном, виїхав сейчас по врочистім принятті в Ню Йорку до свого родинного міста Тетерборо, в стейті Ню Джерзі, якого населення, що виносить звичайно 19 осіб, зросло на час принятття до 7,000 душ.

СМЕРТЬ З ПОБОЇВ ПОЛІЦІЇ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Ню Джерзі, 19. липня. — Уряд постановив розслідити обставини, серед яких помер Чарлз Волс, 52-літний мешканець сього міста. Помер він у міськім шпитали, як кажуть лікарі, з побоїв, які дістав від поліції. Його тіло добудуть з гробу, щоби зробити над ним розсліди.

ХОТІЛА СКОРО ГРОШИЙ.

СЕҐІНО, МИШ., 14. липня. — До тутешнього банку прийшла білява 19-літня дівчина Вайола Геррис, вручила касієрови чек на $5,000, з написю „мейк ит снеппі" (полагодь негайно) вимірила до нього револьвер і ще сама повторила слова, які написала на чеку.

Та касієр, замісць виплатити гроші, упав на землю і там потиснув алярмовий прилад. За хвильку прибіг до банку полісмен, а а ним юрба людий. Побачивши се, панна Геррис зімліла і впала на груди полісменови. Вона гірко розплакалась на виду публики і сказала, що не могла скоро доробитися гроший і гадала, що се найлекший спосіб.

Її відвезено до арешту.

УКРАЇНЕЦЬ ЖЕРТВОЮ СПЕКИ.

У Вотербері, Конн., помер наслідком занедужання ізза спеки український робітник Терентій Панасюк, родом із села Галайки, пятигірської волости, на Київщині.

Покійний прожив 47 літ.

УКРАЇНЕЦЬ ВИРАТУВАВ АМЕРИКАНЦЯ.

Дня 14. с. м. в муніципальних купелях на Найставн, в Филаделфії, вхопив корч 18-літнього студента Американця і він зачав тонути. На ратунок скочив за ним 14-літній студент II. року гайскул Богдан Богачевський і виратував потопаючого скавтівським способом, беручи тонучого попід рамя і горло.

Богдан Богачевський є старшиною при скавтах і за се подано його до товариської похвали.

ПИТСБУРҐ ВЖЕ НЕЗАДИМЛЕНИЙ.

Питсбурґ був відомий із задимлення через те, що у фабриках і в приватних домах палено там мягким углем. Таксаме в приближенню було в Шикаґо, Ілл., Синсинаті, Клівленд, Огайо, та інших містах Середнього Заходу.

Але тепер кажуть, що Питсбурґ вже не належить до задимлених міст. Кажуть, що палять там далі мягким углем, а проте вже майже все задимленнє (90%) зникло.

Се сталось, кажуть, так: Ухвалено закони проти задимлення; назначено для сього комісію; та комісія контролює опалюваннє в цілому місті і поучує, як палити без диму і ще при сьому заощадити гроші. Сей зиск і страх перед карами довів до того, що дим з міста зник.

Досі Питсбурґ мусів завсіди відчищуватися з диму і се коштувало річно $10,000,000, а тепер, кажуть, місто дає на комісію усього $15,000 річно, а сі, що палять уголь, ще заощаджують гроші, слухаючи комісії.

САНАТОРІЙ ДЛЯ СЕЛЯН-ПАЙОВИКІВ КООПЕРАЦІЇ.

Президія ВУЦВК-у визнала за доцільне спорудити в межах України коштом української кооперації санаторій для селян-пайовиків кооперації.

ГУРАҐАН НАД ВАРШАВОЮ.

ВАРШАВА, 14. липня. — По розвязанню сойму піднялась велика буря над Варшавою з гураґанами, які наробили богато шкоди в місті.

Підчас бурі громи убили дві особи, а вода залила богато домів, між іншими і будинок розвязаного сойму.

ПРО МОРАЛЬНУ СМІЛІСТЬ ЛИНДБЕРҐА.

Священик Рой Т. Бромбов з Ковтсвил, Па., сказав, що коли Линберґ відказався по прилеті до Парижа випити чашу шампанського вина, то для сього треба було 100 разів більше смілости ніж до перелету понад Атлянтійський океан.

Фізичної смілости маємо доволі і скрізь, але моральної смілости дуже мало, — говорив він. А відмова випити шампан се моральна смілість. Кілько з вас, говорив він, має смілість Линдберґа сказати: Ні! — і додержати слова?

ПЕРЕНОСЯТЬ МІСТОЧКО.

Американський Червоний Хрест переносить ціле місточко Коломбос, у стейті Кентокі. Його часто нищили повені через низке положеннє. Тепер воно буде перенесене в недалеке висше положеннє.

ПОЛЬЩА ЧВАНИТЬСЯ НАДВИШКОЮ.

Польська телеграфічна агенція передає з Варшави вістку, що польський буджет має надвишку. За перших 4 місяці сього року нараховано у приходах буджету 100,000,000 золотих ($12,000,000) надвишки.

Та треба знати, що се штучна надвишка, на папері.

Найбіднійша держава може виказувати такі надвишки, як не буде платити старих довгів, а буде затягати нові. Сим Пілсудський може дурити своїх підданих, але заграниці не здурить.

УСТАТКУВАННЯ ДЛЯ ДНІПРЕЛЬСТАНУ.

Інжинір, що приїхав до Ленінграду в справі закордонних замовлень Дніпрельстану, заявив, що Дніпрельстан замовив уже в Німеччині та в Злучених Державах богато устаткування для роботи першої черги.

Щоб раціоналізувати земляні роботи, в Америці закуплено 25 ваґонів, що перекидаються, й паровози, спеціяльно пристосовані до крутих поворотів. Крім двох екскаваторів, які вже прибули до Ленінграду, замовлять ще два та крани з підйомною силою по 40 тон кожний. Більшу частину устаткування охоче дають у кредит і здати його мусять протягом дуже недовгого часу.

СПАЛИЛИ ШКОЛУ.

В резервації Кламат, в стейті Ореґон (над Тихим океаном) індіянські дівчата підпалили школу і вона згоріла до тла.

Шість дівчат признались до вини, кажучи, що їх силувано до науки і до послуху, а вони сього не хотять.

АРЕШТУВАННЯ У ЛЬВОВІ.

Поліційні труси й арештування стали вже повседневним явищем. Нема майже днини, щоби преса не нотувала нових випадків, як у самому Львові, так і на провінції. Останньо годиться занотувати масове арештування у Львові дня 1. липня ц. р. До помешкання Павла Кудевича впали того дня поліційні аґенти й по переведенню трусу арештували господаря дому Кудевича і замешкалих у нього студентів торговельної школи Марущака, Ґелетюка, Яворського, Галая і Семкова. Всіх приміщено в арештах і проти них ведеться слідство в напрямі злочину протидержавної аґітації.

ВШЕХПОЛЬСЬКА ДУРІЙКА.

Недавно відбувся у Львові зїзд вшехполяків, на якому виголосив реферат відомий професор університету Ґрабський про небезпеки, які загрожують польській республиці. Тими небезпеками є: Радянський Союз і большевицько - комуністичні елементи внутрі краю. „Треба тямити — казав він — що ціла акція комунізму в Польщі, рух білоруський і український, все те реферати ведені III. Інтернаціоналом, інструкції якого кажуть виразно про обовязок ведення комуністами національної пропаґанди серед меншостей, бо комуністи числять, що з ферменту національного Українців чи Білорусинів вибухне революція, а з нею опанування Польщі". Свої теревені войовничий професор закінчив такими вказівками: „Нема іншої ради на те, як відрух зорґанізованих кільканайцяти чи кількасот людей в кождій місцевости. Треба вести зорґанізований терор проти всего, що підважує польську культуру".

ПОЛЬСЬКІ КЛОПОТИ НАД МОРЕМ.

Поляки не дістали морської пристані Данціґу, тільки недалекий малий доступ Пуцк.

Вони тішилися Пуцком, кажучи, що він буде польською пристанню. Тепер польська преса нарікає, що Пуцк німчиться. Навіть польський Сокул там упадає, а виросло в силу німецьке ґімнастичне товариство Турнферайн.

ЗНАЙШЛИ СТАРОВИННІ РЕЧІ.

В селі Володимирівці, на Уманщині, випадково селяни знайшли старовинні речі: сокири, кружки й ин. Ці речі надіслано до Уманського Археольоґічного музею, який визначив, що речі стосуються доби так званої Трипільської культури. У цьому селі Уманський музей незабаром починає археольоґічні розкопини.

НОВІТНЯ „ОБРОНА ЛЬВОВА"

Поляки показували у Львові в городі польського Сокола новітню „оборону Львова". Там побачив на землі польський студент Тадей Ясінський ґранат і сховав його до кишені. Та за кілька хвиль ґранат вистрілив і розірвав нахідника на кусні.

ВІДЕНЬ У СТРАХУ ЗА КРЕДИТИ

УСПОКОЇВСЯ НА ЧУТКУ ПРО ПОХІД ВІЙСК ПРОВІНЦІЇ ПРОТИ СЕБЕ.

ВІДЕНЬ, 18. липня. — Відень вертає до нормального життя. Богато кореспондентів заграничних ґазет, що пустилися сюди літаками й автами, революції вже не застали, а тільки широко розславлену віденську „ґемітліхкайт" (веселу товарискість). Замісць описувати біжучі події, їм прийшлося розглядати минувше та шукати за причинами вибуху заворушень та її скорого кінця. Телеґрафічні й телефонічні получення зі заграницею вже привернені.

Як видно по голосах ґазет, уряд хоче вбити собі з „червоної пятниці" арґумент проти віденських соціялістів. Він не звертає вже уваги на австрійських комуністів, уважаючи їх зовсім маловажним чинником, а зате винує за заворушення соціялістів. Ґазети кажуть, що заворушення прибрали такі розміри тому, що соціялістичні провідники не могли ними кермувати, а вулиця вспокоїлася на чутку, що на случай, якби повалено уряд, на Відень помашерують з провінціяльних міст зібрані там відділи краєвої оборони.

Канцлєр (премієр міністрів) Зайпель відбув нині конференцію зі соціялістичними провідниками, між якими був бурмістр Відня Зайц. Конференція тревала кілька годин. Зайпель заявив, що головною ціллю уряду в сю хвилю буде приняти міри проти повторення подій. Уряд думає скликати в як найкоротшім часі парлямент та розглянути справу всесторонно. Він просив соціялістів, щоби вони старалися покінчити страйк почтової й зелізничої служби.

Після сеї конференції відбулося засіданнє кабінету міністрів, котре видало публичну прозьбу до заграничних ґазет, щоби вони впливали на публику успокоююче, щоби не підривати кредиту Австрії, без якого вона не може економічно існувати.

РОСІЯ, ПОБИТА НА СХОДІ, ЗВЕРТАЄ ОЧИ ЗНОВА НА ЗАХІД.

БАЧИТЬ У ВІДНИ „СТРАШНИЙ ЗНАК".

МОСКВА, 18. липня. — Большевицькі ґазети, описуючи віденські події, заявляють одноголосно, що сі події є страшним знаком для цілої Европи. Мовляв, вони показують, що вся Европа находиться на вулькані, котрий може вибухнути кождої хвилі.

Заграничні кореспонденти, перебуваючі в Москві, поясняють се поясненнє віденських подій як новий зворот Москви на захід. Сей зворот різко відбивається від недавного курсу Москви на схід, від її орієнтації на Китай та Індію, і стоїть без сумніву в тісній звязи з большевицькими невдачами в Китаю.

АНҐЛІЯ Й ЯПАН УЖЕ ПОГОДИЛИСЯ ЩОДО ВІДНОСИН СИЛИ ФЛЬОТИ.

АМЕРИКАНСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ НЕ ГОДЯТЬСЯ.

ЖЕНЕВА, 18. липня. — Анґлійські та японські делеґати на тридержавній конференції для обмеження морських зоружень згодилися вже зі собою, що фльоти Анґлії, Америки й Япану мають стояти до себе в відношенню 12:12:8.

Американські представники на се не годяться. Вони вважають, що важним тут не те, яка має бути загальна сила кораблів, але якого рода кораблі мають її складати.

Вість про згоду між Анґлією і Япаном викликала в Франції велику констернацію. Франція, видно, ждала невдачі сеї конференції і тому вона не взяла участи в конференції. Колиб конференція вдалася, Франція булаби сильно росчарована.

ФРАНЦУЗ ХОЧЕ ПЕРЕГАНЯТИСЯ З ЛЕВІНОМ.

ЖІВОН ЗАПОВІДАЄ, ЩО ВІН ВИЛЕТИТЬ РІВНОЧАСНО АБО СКОРШЕ.

ПАРИЖ, 18. липня. — Французький летун Жівон заявив, що він вилетить в дорогу з Франції в Америку в той самий час, як не скорше, як Левін.

Знатоки летництва відраджують йому, бо його літак не надається до лету понад океан. Друен, французький летун, що буде летіти з Левіном, пробував уже літак Колумбія; проба вийшла вдачно.

ОСТАТОЧНІ ПРОБИ АНҐЛІЙСЬКОГО ЛЕТУНА ПЕРЕД ВИЛЕТОМ.

АВІЯЦІЯ ЗНОВА ВЗЯЛА ДВІ ЖЕРТВИ.

ЛОНДОН, 18. липня. — Анґлійський летун капітан Кортні, що збирається летіти з Ірляндії до Злучених Держав, зробить завтра остаточні пробні лети своєю „літаючою лодкою", на котрій він думає доконати свого лету.

Коло міста Кемберлі займився нині вечером у воздусі літак, що вилеів з державного летничого поля в Фарнборо. Один з летунів вискочив з літака, заким сей вдарив об землю, але забився. Його товариш, пільот, що був привязаний ремінцями до літака, згорів.

Анґлійський уряд обчисляє, що зі сими жертвами досі погибло в Анґлії 32 летунів. Минувшого року згинуло 85.

КОМУНІСТАМ ДАЛІ НЕ ВЕЗЕ В КИТАЮ.

ЛОНДОН, 18. липня. — Бюро Райтера доносить з Шанґаю, що консервативний провідник Го Чіен добув від радикальних війск Ганкав і Ганіянґ.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at [illegible] Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates;		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОРОТЬБА ЗА КЛЄРИКАЛІЗМ В НІМЕЧЧИНІ

Німеччина, що від упадку монархії та здачі ґенералів аліянтським побідникам представляла образ подиву гідного піднощення великого народа з глибин розгрому назад до своєї давної величі, знова найшлася тепер перед одною з переломових хвиль. Сим разом з нагоди боротьби за вплив клерикалізму на школи.

До заведення в Німеччині републики держава успішно поборювала клерикальний вплив на школи. Держава дивилася за тим, аби школи виховували дітий передовсім на добрих Німців, а не добрих католиків чи протестантів. Хоча держава офіціяльно признавала головно два віроісповідання, римо-католицизм і протестантизм, мимо сього школи були під опікою держави, а не церков. Цісарство доспішно боролося з клерикальними посяганнями по німецькі школи.

Послідними часами старе питанне клерикального впливу в школах знова виринуло на перший плян внутрішної німецької політики. „Католицький центр" та „німецькі націоналісти" взялися побиватись за зміною шкільного закона в тому напрямі, щоби публичні школи перемінити на віроісповідні, себто щоби кожда школа стояла під впливом клеру, католицького чи протестантського. За сим проектом заявилися навіть міністри зі сих партій на раді міністрів.

За сей проект відразу пішла по цілій Німеччині завзята боротьба. Наперед виступили проти сього проєкту люди й партії, які вже здавна відомі зі свого становища проти збільшення впливу священиків і пасторів. Отже наперед виступила партія лібералів, котра вела антиклерикальну боротьбу ще за цісарства, а яка тепер, названа народною партією, веде її далі. Її представник, славний на весь світ міністер заграничних справ Штреземан протестував проти закона на раді міністрів. Лібералам помагають соціялісти й комуністи, які при послідних виборах дістали одну третину всіх відданих голосів.

Навіть ті, що малиби скористати з новини, не зовсім вдоволені. Католицькі священики й протестантські пастори засадничо годяться на збільшенне клерикальних уплпвів на школи, але одні хочуть сього закона тільки тоді, як закон зменчить уплив другої церкви. Почалася завзята боротьба між протестантами і католиками, головно за малі села, в котрих віроісповіданне менчости малоби ходити до школи ворожої собі віри, або обходитися без школи.

В сей спосіб самі тільки заходи коло побільшення клерикального впливу відбиваються тяжко на внутрішній єдности німецького народа, якого йому так потреба в тяжкій межинародній кризі.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ УВІЙШОВ НА ШЛЯХ НОРМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.

В пятницю, 29-го квітня с. р. відбулися о годині 4-ій з полудня 13-ті Загальні Збори Земельного Банку Гіпотечного, Акційної Спілки у Львові, в присутности правительственного комісаря, ст. радн. Вержбіцького й нотаря І. Раставецького. Зборами проводив Президент Надзірної Ради др. Теофіль Кормош, як скрутатори фунгували пп. Олександер Онисько й Микола Скрипка.

Зі звіту, який іменем Надзірної Ради складав заступ. президента о. крилошанин Дамян Лопатинський, довідуємося про значний поступ у розвитку Земельного Банку Гіпотечного, який потрафив свобідно вийти з крізи, спричиненої катастрофальною девалюацією і увійшов на шлях нормального розвою.

Акційний капітал виносить зол. 1,000,000, розложених в 40,000 штук акцій, кожда номінальної вартости зол. 25.00.

З кінцем р. 1925. остало було 410 несплачених банкови передвоєнних гіпотечних позичок в звальоризованій сумі зол. 344,286.88.

Протягом р. 1926. вплинуло зол. 16,057.23 на сплату, при чім сплачено цілковито 36 позичок, — так, що з кінцем 1926. р. остало 374 позичок на суму зол. 328,229.65.

На основі пляну конверзії гіпотечних позичок і заставних листів, затвердженого рескриптом Міністерства Скарбу з дня 22-го травня 1926, Ч. Д. О. Г. III. 2392. заставні листи Земельного Банку були звальоризовані на 6.11 проц. по скалі § 2. вальоризаційного закона.

Вслід наведеного рескрипту Банк не буде видавати конверзійних листів заставних, тільки перестемплює давні листи на звальоризовані квоти, як се в часописах було оголошено.

Вклади на біжучий рахунок — головно в твердій валюті — побільшилися значно, бо виказують квоту зол. 990,098.82, проти стану з року 1925 зол. 399.428.46, а зол. 186,174.59 з р. 1924.

Вклади мали в переважній частині тенденцію а VISTA, тому не лише вимагали держання доволі високого касового поготівля, але й унеможливляли всі інтереси A LA LONGUE.

Ся обставина, як і непоемність ринку на заставні листи, були причиною, що Земельний Банк Гіпотечний не міг урухомити гіпотечного відділу й уділювання нових гіпотечних позичок.

З кредиту користав Банк лише в Польському Банкови у формі ресконту портфелевих векслів. Кредит сей виносив в 1924. р. зол. 5,000, з початком року 1926 зол. 50,000, в другій половині року 1926 був підвисшений до квоти зол. 250,000.

З осталих позицій довжного стану виносять купони заставних листів зол. 22,196.50 (в р. 1925 зол. 8,304.32, а в р. 1924 0), а прочі позиції разом квоту зол. 139,266.86 (в р. 1925 зол. 3,525.23, в р. 1924 зол. 64,646.56).

Переходячи до чинного стану білянсу, находимо припаси з днем 31. грудня 1926: готівка зол. 102,323.64 (в році 1925 зол. 98,036.61, в р. 1924 зол. 33,414.-86), льокат в Польськім Банку й П. К. О. зол. 7,742.46 (в р. 1925 зол. 6,346.47, в 1924 р. золот. 643.84); валют зол. 116,258.31 (в р. 1925 зол. 74,125.56, в р. 1924 зол. 21,523.23).

Є то стан валют і чеків, що знаходились в касі Банку в дни 31. грудня 1926. Доволі значні однак обороти в тім ділі були на протязі року. Вистарчить лише згадати, що через касу Банку перейшло протягом року поверх 1,000,000 долярів (не рахуючи вже инших валют — як фунтів стерлінґів, швайц. і франц. франків, нім. марок, чеських корон і т. д.), а Банк відпровадив на протязі року до Польського Банку чеків, що походили з експорту, на 4,109,-254.18 золотих в золоті (т. є. поверх зол. 9,000,000).

Ефекти виказують з кінцем року стан зол. 92,408.74 (в р. 1925 зол. 12,491.35, в р. 1924 зол. 5,718.35).

Без ріжниці остали позиції з попередних літ, а саме:

Дім, вставлений у білянс з вартістю зол. 240,000, консорціяльні інтереси з квотою золот. 5,000 й інвентар банку, оцінений на зол. 1.00.

Значно висший стан виказує векслевий портфель. З днем 31. грудня 1925 р. остало

було векслів на	зол.	552,383.73
проти стану з 31. грудня 1924 р. зол. 86,811.17. На протязі року 1926 заесконтовано векслів на	зол.	1,662,226.70
Разом отже векслів було на	зол.	2,214,610.43
протягом року сплач.	зол.	1,246,243.77
остало отже з кінцем року в портфелі векслів на	зол.	968,366.66
З суми векслів на	зол.	2,214,610.43

які на протязі року знаходилися в портфелі, було векслів:

селянських на	зол.	1,056,080.95
кооператив на	зол.	458,026.48
купців, ремісників, промисловців і ин.	зол.	700,503.00
разом	зол.	2,214,610.43

а векслевих кредитів уділено на:

купно землі й недвижимостий	зол.	700,139.29
поправу господарки	зол.	274,116.81
засіви	зол.	149,695.84
засилення варстатів праці, промислові, торговлі і інші цілі	зол.	1,090,659.48
разом	зол.	2,214,610.43

Слідуючі позиції виказують стан: довжників в обезпеченім отвертім рахунку зол. 631,025.-17 (в році 1925 зол. 437,422.70, в р. 1924 зол. 101,144.83).

Вкінці по обох сторонах білянсу находимо позиції уділених ґарантій і переводжених інкасових чинностий. Квота уділених ґарантій виносила 31-го грудня 1926 р. золотих 24,730.00 (в р. 1925 зол. 16,650.00, в році 1924 зол. 7,447.55).

Обороти в інкасовому ділі зросли вдвоє в порівнанню з попередним роком, а з кінцем року 1926 остало перебраних до інкаса, а ще не заінкасованих векслів на зол. 58,609.68.

Рахунок зисків і страт виказує зисків на: валютах, девізах й ефектах зол. 40,111.05 (в р. 1925. зол. 42,211.08, в р. 1924 зол. 36,633.49 — так високий стан пояснюється звишковою тенденцією валют в роках 1924. і 1925, а значною їх знишкою в другій половині 1926.), провізіях і відсотках банкового відділу зол. 138,290.22 (в р. 1925 зол. 75,348.54, в р. 1924 золот. 25,285.29), відсотках гіпотечного відділу зол. 30,262.39 (проти зол. 9,889.98 в р. 1925) і чиншах дому зол. 17,748.73.

Натомісць втрати виносять на: платні зол. 46,232.00 (в р. 1925. зол. 47,999.00 в р. 1924. зол. 26,002.82), податки золот. 49,070.11 (проти зол. 29,943.59 в р. 1925, а зол. 15,736.80 в р. 1924), инші адміністраційні видатки золотих 40,425.89 (в р. 1925. зол. 31,116.71, в р. 1924. зол. 18,513.38), а відсотки від вкладок і купонів заставних листів разом 34,780.85 (в р. 1925. зол. 23,913.03, в році 1924. зол. 6,169.82).

Мимо все ще невеликих фондів, які стояли банкови до роспорядимости, замикається рік 1926 чистим зиском у висоті 57,195.59 зол. проти зиску за р. 1925 зол. 19,823.57, а за 1924. зол. 1,333.45.

Сей звіт приняли Загальні Збори до відома й ухвалили затвердити рахункове замкнення за рік 1926. та уділити Управі Банку абсолюторії, а з виказаного зиску приділити на Загальний Резервовий Фонд згідно з законом, 10 процент т. є. золотих 5,591.56 на 5-процентову дивіденду від акцій ужити зол. 50,000.00, а осталу решту в квоті золотих 1,604.03 перенести на рік 1927.

Опісля ухвалили Загальні Збори пропоновані Дирекцією й Надзірною Радою зміни статута, а саме щодо переведеної підвишки акційного капіталу й поширення діяльности банку в напрямі придбання концесії на переводження парцеляцій.

Слідував вибір двох членів Надзірної Ради, якими вибрані през. др. Кость Левицький і дир. інж. Юліян Павликовський.

По тому виборі отже в склад Надзірної Ради Земельного Банку Гіпотечного входять: як президент др. Теофіль Кормош, адвокат в Перемишли й директор Української Щадниці в Перемишли; як заступник президента о. крилошанин Дамян Лопатинський, парох Волоської церкви й директор Кооперативної Спілки „Діло" у Львові; як члени: др. Лев Бачинський, адвокат в Станиславові й член Надзірної Ради видавничої Кооперативи „Громада" у Львові; Микола Заячківський, директор Кооперативного Союза „Народня Торговля" у Львові; Роман Зубик, купець у Львові; др. Іван Кміцикевич, адвокат у Львові; др. Кость Левицький, адвокат і директор Кооперативного Союза Кредитового „Центробанк" у Львові; інж. Юліян Павликовський, голова Ревізійного Союза Українських Кооператив у Львові; Омелян Саєвич, директор Кооперативного Союза Кредитового „Центробанк" у Львові; др. Кирило Студинський, професор університету у Львові.

Директорами Зем. Банку Гіпотечного є урядуючими: Мирон Гаврисевич і др. Лесь Кульчицький; неурядуючими-гоноровими: о. Тит. Войнаровський, мітрат у Львові; др. Альфред Говикович, адвокат і директор Кооперативного Банку „Земля" у Львові; др. Володимир Мацькевич, промисловець і директор „Титана" Спілки з обмеженою порукою у Львові.

До Контрольної Комісії делеґувала Надзірна Рада през. д-ра Костя Левицького, о. Крилошанина Дамяна Лопатинського й дир. Омеляна Саєвича.

Комітет Цензорів складається зі слідуючих членів Надзірної Ради: др. Микола Заячківський, Роман Зубик, адв. др. Іван Кміцикевич, през. др. Кость Левицький, дир. Юліян Павликовський та проф. др. Кирило Студинський.

Правительственним Комісаром Банку є скарбовий надрадник Володислав Вержбіцкі.

Обєктивно треба ствердити, що Земельний Банк Гіпотечний — як одинокий наш акційний банк — сповняє як слід свою ролю серед нашої суспільности. Став він поважним жерелом кредиту для наших продукційних сфер, а в першій мірі для дрібного рільництва. Земельний Банк Гіпотечний потрафив виробити собі довіря не лиш у нашої суспільности, але й занятн зовсім поважне становище серед банків в краю. Заразом, як одинока наша девізова інституція, зближує наше суспільне господарство до світового ринку й удержує контакт з банково-торговельним світом закордону, серед якого виробив собі поважне імя.

* * *

Подаючи сей звіт Земельного Банку Гіпотечного до відома нашої суспільности, користаємо з нагоди, щоб подати від себе слідуючі думки: стверджуємо, що Земельний Банк Гіпотечний своєю фінансовою солідністю і витрималістю стає у нашім повоєннім господарськім життю щораз поважнійшим чинником і здобуває постійно щораз тревалійше довіря. Маючи вже такі підстави, йде він далі шляхом природного розвитку і поширює свою діяльність. Фінансова активність Банку оправдала вповні довіря нашого громадянства, коли до нього вийшов був поклик до підписки акційного капіталу в квоті одного міліона польських золотих. Наша суспільність має сьогодня підставу покладати надії на те, що Земельний Банк Гіпотечний стане нашим сильним фінансовим жерелом продуктивного кредиту, як рівнож піднесе наш економічний престіж на ринку внутрішнім і за кордоном.

Рівночасно одначе наша суспільність має добре зрозумілий обовязок, охотно і самочинно співпрацювати при кождій нагоді з тою інституцією, а сю співпрацю викаже вона в сей спосіб, що не обмежиться на так малім капіталі одного міліона польських золотих, а підійме заходи для зібрання другого міліона акційного капіталу. Черга на ініціятиву в сій справі Земельного Банку Гіпотечного з одної сторони, активність нашої суспільности на західно-українських землях та еміграції з другої сторони.

ЧИ РОСТИНИ ВІДЧУВАЮТЬ ТАК ЯК ЛЮДЕ?

Кождому, хто з замилуванням займається ростинами, насувається погляд, що вони є таксамо живі істоти, як і звірята. На перший погляд, щоправда, більше впадає в очи ріжниця ніж те, що є спільне між ростинами і звірятами. Колиж візьмемо під увагу великий відступ між неживою і живою природою, то побачимо виразно, що всі живі істоти творять велику, нероздільну одиницю. В дійсности богато прикмет лучить ростини зі звірятами — як звірята з людьми. Тепер наука здає собі зовсім справу з того. Але на протязі століть погляд цей був ріжний. Все те, що ми тепер у ростини вважаємо обявом життя, давніше люде старалися пояснити чисто фізично або навіть казали, що ростина має душу. Гадали, що так скорше і краще зрозуміють цю загадку.

Останніми часами цим питанням займався недавно помершин індійський фізіольоґ Бовз. Своїми дослідами він більше зацікавлення викликав серед ляіків як серед фахівців. Дослідами доказував, що ростини мають богато спільного зі звірятами і людьми. Написав богато книжок в англійській мові, в яких обговорює вплив зовнішніх сил на ріст ростини (ріст міряв він спеціяльними апаратами). Він ствердив у ростинах такі рухи як у людському тілі: стяґання і розтягання мязів, серця, рухи нервів. На ростину впливає також зовнішній світ: хемічні складники, тепло, електрична струя і т. д. Про психічні події Бовз не брався щось твердити і ледви чи люде колись довідаються щось із того. Бовз виказує лише, що спільного є між усіми живими істотами та каже, що люде повинні відкрити свої серця і бачити в ростинах і звірятах своїх братів. Сильне джерело щастя бє вічно, але мало хто черпає з нього.

В. Будзиновський.

ПЯТЕ КОЛЕСО.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.

(55)

(Докінчення).

— Гетьман хотів би, щоби як найскорше якась більша ватаґа Запорожців напала на яке турецьке місто. Се потрібне королеви. Король хоче показати Венетцям, що Польща вже зачинає війну з Турком. Тим він надіється від Венеції видурити троха золота... Зачет на більшу підмогу. Гетьман мабуть хоче знати, чи я на Запорожу зорудував що в сім ділі.

— Також приїхав якийсь чернець і питав за тобою. Чи він зі Львова, не скажу, бо нікому не казав звідки він, ні нащо ти йому потрібний. Він абo якийсь великий недотепа, або дуже обережний. Чигиринському попови сказав, що їде до трехтемирівського архимандрита. Сидить у попа.

— Мабуть вислав його до мене луцький владика. Може, що й львівський. Вони оба обіцяли мені прислати на наше діло гроші. Як їде до Трехтемирова, то тільки на те, щоби ніхто не вгадав, що він до мене. Давно приїхав?

— Завтра буде тиждень.

— Як прийдемо до Чигирина, то я піду просто до Кричевського. Ти підеш до попа і скажеш, що я вже вернув і як вийду від Кричевського, піду до него. Більше тут нічо цікавого?

— Цікаве хиба те, що підстароста Чаплінські більше ніж коли цікавиться тобою. Дуже хотівби знати, куди ти повіявся. Дуже здивувався і не дуже був вдоволений, коли я йому збрехав, що добре не знаю, але вгадую, що ти мабуть поїхав до Бродів на зазив самого гетьмана, його пана.

„Я не знав би сего?" Чаплінські сказав мені. „Гетьман прислав би такий зазив не через мене, свого заступника тут в Чигирині?"

— Я йому відповів, що козацький сотник не в службі Конецпольского старости, а в службі Конецпольского гетьмана. Отже гетьман Конецпольскі прислав свій приказ не через свого підстаросту, але через свого полковника, бо сотник підчинений полковникови, не підстарості.

— Увірив тобі, що я поїхав до Бродів? — Богдан спитав.

— Чи увірив, не скажу, але мабуть гадав, що се не виключене, бо був сконфужений. Колиж був сконфужений, то очивидно, що твоя подорож була би йому чогось то дуже невигідна, перечеркувала би якісь його пляни.

— Чаплінські мабуть мав охоту післати до гетьмана, або й таки післав донос на мене, що я замісць робити військову службу, кудись повіявся на якусь конспірацію. Його кортить відоймити від мене Суботів, бо то була колись частина староства. Але поки гетьман живий, його підстароста такої штуки не втне. Гетьман сліпо вірить мені і знає, що Чаплінські, де може, підставляє мені ногу.

Тепер Богдан став шуринови розказувати про все те, що пережив від хвилі, коли оба розійшлися в Перекопі.

— То ти ту дівчину відішлеш до Львова? — Яким спитав, коли Богдан своє оповіданнє довів до кінця. — Нагода безпечна для дівчини не скоро знайдеться. Будеш мати з нею мороку. Вона у тебе, то неначе пяте колесо при возі.

— Мороку буду мати. Схоче їхати, чи ні, буде клопіт.

— Чому не хотіла би? У Львові, кажеш, її батько.

— Або я знаю, чому? Вона, неначеб боялася вертати. Вона гарна, а її мабуть силують за якогось дуже поганого. Казала мені, що за якогось каправого.

— То щож ти з нею зробиш, як вона не схоче вертати до батька?

— З хати не вижену її. Хиба лишу у себе. Вона мабуть дуже добра кухарка і добра господиня. Як покажеться, що то не її перехвалки, то віддам в її руки домашнє господарство. Я не можу робити військову службу і одночасно орудувати хатою, де тільки роботи. Мушу найти якусь поміч.

— Нащо тобі господиня, ще й така молода? Старої Ксені не заступить жадна чужа. Впрочім найліпшою господинею буває тільки власна жінка.

— Колиж бо я власної жінки вже не маю.

— Але будеш мати.

— Буду? Хто тобі сказав?

— Хиба ти у Тугая був такий пяний, що вже забув? Хиба ти там не рішився, зараз по поворотi слати сватів? Тиж сказав мені, що возьмеш Ганну, сестру Золотаренків. Вона дуже добра господиня. При ній ся дівчина не буде мати ніякої роботи. Буде пятим колесом. На добавок твоїй жінці така дівчина буде зерном піску в оці. Гадаєш, що в хаті буде спокій, як вони обі будуть в купі? Бодай одна на одну будуть дивитись косим оком.

— Ще подумаю, що з усім тим зроблю.

Далі їхали мовчки. Богдан став думати, як би то діло з Пилипихою відкласти. Треба було рішитися і Сомкови сказати ще нині, щоби він знав, чи про се балакати з Золотаренком, чи ні.

— А може він з ним вже балакав? — Богдан подумав і спитав Сомка:

— Ти коли будеш у Золотаренка? Чи може вже бачився з ним?

— Зараз як тільки верну до Полтави, піду до него. Гарбуза не дістанеш, бо вона сама дожидає тебе.

— Дожидає?! — Богдан скрикнув з досадою. — Може ти вже вищебетав що? Її братам, чи їй самій?

— Я ані пари з рота не пустив, хоч з Іваном Золотаренком бачився тут в Чигирині. Але ти нераз позирав на неї таким ласим поглядом, що вона має право надіятися від тебе сватів. Як би я не помітив був сего, то я тоді у Тугая був би не заохочував тебе. Ти неначе уповажнив мене поробити вступні кроки в твоїм імени, але я здержався аж до твого повороту. Коли ти своєї постанови не змінив...

— То було по пяному,— Богдан перебив. — Вино і танечниці розбурхали мою кров і я пригадав собі молоді літа. Я на хвилю забув, що я вже застарий на таке. Не тільки мої літа забороняють мені робити такі дурниці. Також не позволяє діло, до якого я тепер взявся. І Тугай і Бурлай перестерігали мене, що як зачну думати про любощі, то готов чорт взяти ціле наше повстанне проти Польщі. Жінка у такого, як я, то колода прикована до ніг. Я таки роздумався. Ні з самою Ганною, ні з її братами про се, поки що, не балакай. Люди сміялись би, як би почули, що такий старий женитьcя; хоч з вдовою, то все таки з дуже молодою.

— А побачивши у тебе таку молоду господиню, як та, котру ти нині привіз собі, не будуть сміятися?

— Як будуть сміятися, то роти позатулюю їм! — Богдан відрізав сердито.

Потис коня і пустився чвалом вперед. Сомко собі за ним.

Теща.

— Ах! побачити Неаполь і вмерти! — каже розмріяна теща.

— Найближчий поїзд відїздить до Неаполю в год. 7.58 — відповідає „співчуваючий" зять.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ТРЕБА ПРИГОТОВЛЯТИ ДЕЛЕҐАЦІЮ НА РАД. УКРАЇНУ.

Від довшого вже часу ніхто не пише вже нічого про думку висилати на радянську Україну делеґацію від американських Українців. З того можна виносити зовсім певно, що прихильникам сеї делеґації не вдалося переконати більшости нашої іміґрації. Чому їм не вдалося, мимо найкращих їх зусиль, про се можнаби богато говорити, але найважнійша причина певно в тому, що за делеґацією заявилися не люди, які відносяться до справи безсторонно, але люди, які самі дуже сторонничі, і через те хапалися переконувати. других не спокійно, але горячково й зі завзяттєм. Через те нині, можна сказати, справа вже раз на все вбита, і про неї ледви чи хто ще думає.

Щоби справа не проминула не лишень без наслідків для нас, щоби ми з неї все таки дещо навчилися, я хочу подати тут голос найбільшої жидівської газети в Америці, нюйорського соціялістичного щоденника „Форвертса" про зовсім подібну справу, а то про висилку так званої делеґації американських робітників у советську Росію.

Ся газета пише:

„В газетах появилося донесення з Вашингтону, що сими днями виїзджає до советської Росії американська робітнича делеґація. Делеґація складається з ряду урядників та діячів кількох робітничих юній, головно юній зелізничих робітників. Ціллю сеї делеґації є рослідити положення советського союза та зложити відтак звіт в Америці.

„В звязку з тим є важним, щоби читачі знали про сю делеґацію ось що:

„По перше, що ся так звана делеґація зовсім не є делеґацією. Делеґатів їх орґанізації на делеґатів не вибирали для подорожі в Росію. Вони їдуть туди в своїм власнім імени, як приватні особи, та представляють нікого більше тільки самих себе.

„По друге, більшість сеї делеґації се бувші юнійні урядники, які в робітничім русі не грають нині ніякої ролі. Одинокі визначні члени „делеґації" є урядниками юнії льокомотивних і машинових робітників.

„По трете, ні один член „делеґації" не знає ні слова по московськи, і ні один з них не знає ні минувшини, ні теперішньости Росії.

„По четверте, вони беруть зі собою як фінансового знатока д-ра Джерада Дейвиса, який від яких чотирох літ є гостем в Росії і який вже нераз у своїх лекціях і працях говорив, що в Росії все „ол райт", що стан Росії є блискучий.

„По пяте, з ними їде як правний дорадник пан Френк Ф. Волш, котрий є отвертим прихильником советської Росії і адвокатом тутешних комуністів. При тім варта теж зазначити, що пан Волш їздив кілька літ тому в Росію від „Приятелів Советської Росії" і що він дістав був від „Приятелів" за свою подорож десять тисяч долярів.

„По шесте, „делеґати" не їдуть на свої власні кошти, ні на кошти якоїсь юнії, але за гроші, які вони, як вони самі кажуть, дістали від деяких філянтропів. Дуже цікаво булоби знати, що се за такі „філянтропи" дають гроші на „делеґацію". Може тоді сталоби ясним, хто стоїть за „делеґацією" та які цілі сеї поїздки в советську Росію".

Так писала жидівська соціялістична ґазета, і нам з неї, хоч чужої, можна дечого навчитися. Наперед, що коли делеґація має бути справді делеґацією, то її члени повинні бути вибрані на се орґанізацією. Інакше вони не делеґати, а тільки приватні люди. Далі, до участи в делеґації треба підбирати людий, які знають добре мови, яких треба знати в советській Росії, отже передовсім московську. Люди повинні розумітися на суспільних справах; чим більше вони їх знають, та чим краще знають вони минувшину Росії, тим краще вони будуть могти зрозуміти теперішне життє й положення Росії. Тай не повинні се бути люди, які з гори відомі як прихильники советського уряду, бо такі люди зіпсують все діло делеґації. Наконець, кошти подорожи тих делеґатів повинні покрити або самі делеґати або орґанізації, які їх висилають.

Мені й не треба додавати, що в нас якраз зовсім інакше поступали ті, які за висилкою делеґації найбільше побивалися. Головно, вони дивилися за тим, аби делеґація не була сво бідна, але аби вона доконче мала хоч половину виразних прихильників большевицьких комісарів.

Сі недостачі наших українських прихильників такої делеґації пімстилися на них самих. За те, що вони заховувалися так захланно, за те люди стали проти них, і ціла справа притихла.

Евген Брикович.

ДОПИСУВАТЕЛЬ ПРОБУЄ ЗІБРАТИ СУЩНІ ТОЧКИ ПРО ШКОЛУ.

Попри церковну справу за довгий уже час найбільше розголосу робить серед нашої іміґрації справа школи.

В падолисті минувшого року був поміщений в Свободі відчит п. Стеткевича про нашу школу в Америці. Початки і розвій школи, хиби і недостатки та перепони до лучшої школи там представлені майже перфектно. Запрошено, щоби писати дописи в справі школи. Дописи посипались одна за одною до Свободи.

Поза то, що було у відчиті п. Стеткевича нічого нового ніхто майже не написав. Все таки принаймні спопуляризовано дещо з того відчиту, а іменно кладено найбільше натиск передовсім на те, щоби виказати народови, в чім теперішна вечірна школа лиха і яка має бути лучша.

Але се не осягнуло цілі. Чому?

Як ходить о інтеліґенцію, то ся й без того знає, яка має бути лучша школа, а коли ходить о людий, що до школи не ходили, то, панове, можете ще й десять років писати про педаґоґіку, пропедевтику, кваліфікації учителів, а народу сим не порушите, бо нарід сего не розумiє і ніколи не схоче порозуміти.

Найважнійші слова у відчиті п. Стеткевича, які мені глибоко вбилися в память, ось ті: **„нарід не хоче дати ґроший на школу"**. Відтак в дописи дякоучителя з Дітройту про школу ось такі: **„Нарід охотно дає гроші на горівку і коршму"**. Як нарід не дасться відтягнути від горівки й коршми, нічого ми не зробимо в справі школи. Погляньте і почисліть, кілько наш нарід побудував готелів. Я не чув сего року, щоби котрий наш еміґрант жертвував сто долярів на народну ціль до краю, але я чув про те, що кинув сто долярів до машинки лише одного вечера. А таких, що по двайцять, трийцять і більше кидають, не зчислити!

Кажуть, що дописи в ґазетах є відбиткою того, чим нарід жие, що передумує і про що говорить. Чи гадаєте, що як пишеться тепер про школу, то певно нарід говорить про школу? Де там! Я кождий день буваю між нашими людьми і ані слова дотепер не чув про школу. Про що говорять?

1) Говорять про церкву і про єпископа.

2) Говорять на одній парохії: „Добре, щосьмо вигнали тамтого попа, бо не хотів з нами пити. Сей уже добрий: сам випє і ще зафундує.

3) Говорять і сперечаються знова на другій парохії: Того попа мусимо вигнати, бо не хоче з нами **приставати і випити** з нами, як тамтой, що був у нас. Чисьте дістали відмість від бувшого еґомосця?

Тому гадаю, що всю силу дописий про школу і натиск треба положити, щоб нарід не марнував гроший на пітятику, а обернув їх на школи, бо діти без школи скоро винародовляться.

Василь Козакевич.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Закінчення шкільного року в школі ім. Івана Франка.

Дня 26. м. м. відбулося святочне закінчення шкільного року в школі ім. Івана Франка, що міститься в Січовім Домі при 717 Н. Френклин Ст.

На закінчення зійшлося велике число родичів і посторонних громадян.

Учителькою в тій вечірній школі є п. Стефанія Чижович, що поза своєю наукою на пенсилвенійськім університеті знаходить ще час і на навчання наших дітей.

Діти відограли дуже гарну комедію „Бунт Ляльок", а відтак зявилися дві дівчинки (з яких одна в українськім строю була апотеозою України) і одна з них віддеклямувала поему Т. Шевченка „Розрита могила".

Що особливо мило всіх присутних вражало, це чиста українська вимова. За те належиться п. Чижович особливе признання, бо вона мусіла немало труду доложити, щоби відвчити дітей від того калічення нашої мови, до якого вони, на жаль, тут звикли, а на що і самі родичі дуже малу звертають увагу.

Управі Січового Дому належиться рівнож подяка за те, що відступає безінтересовно галю на приміщення школи, а рівнож помагає школі і в инших потребах.

Вдячний батько.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Січ посвячує прапор і збирає на Дім Інвалідів.

Дня 10. липня відбулося величаве Січове Свято, на якім довершено посвячення прапора Чорноморської Січи в Ню Йорку. Про це свято буде осібна допись, а тут тільки подаємо, що підчас свята зібрано $132 на будову Дому Українських Інвалідів у Львові. Гроші ті віддослано до Обєднання в Филаделфії.

—o—

ТАМС, В. ВА.

Збірка на Дім Інвалідів.

Підчас американського свята независимости підписаний пішов між наших робітників і зібрав $29 на допомогу будові Дому Укр. Інвалідів у Львові. У нас тепер безробіття, то й більшої збірки годі було перевести, але кождий жертвував, скільки міг. Гроші вислано до краю через Обєднання.

Жертвували по $5: Іван Маґун, Григорій Маґун, від. 26 У. Н. Союза; по $2: Микита Маґун, Микола Озарчук, Василь Бусько, Войтко Баран; Василь Дрогомирецький, а по $1: М. Піпа, В. Піпа, І. Мацонький, І. Моравський.

Іван Маґун.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коби так всі відчули.

Хвальне Обєднання: Посилаю від себе $10 на Дім Українських Інвалідів. Прийміть і мою скромну жертву на ту так взнеслу ціль. Коби хоч пята часть нашої іміґрації почулася до обовязку зложити жертву для тих, що стоючи в обороні нашої независимости, стали калiками-інвалідами, то можнаб скоро і то дуже скоро побудовати прекрасний Дім Інвалідів. І не одному інвалідови легше сталоб на серці і не почув би він болю, колиб дізнався, що за далеким морем відчувають його долю — його рідні брати.

Томко Чіпп.

—o—

ШАМОКІН, ПА.

Як ми помагаємо нашим братам Лемкам в старім краю.

Відповідно до заклику о поміч на будову Українського Народного Дому і бурси в Сяноці, завязався в Шамокін, Па., комітет з переселенців сяніцького повіту з села Дудинці і Сяничок а іменно: з села Дудинці: Махайло Колодій і Павло Колодій; з села Сяничок: Михайло Лесяк, Іван Лесяк і Костьо Іванцьо. Комітет цей зібрав жертви як слідує:

М. Колодій $50.00; Ів. Лесяк $25.00; П. Колодій $15.00; по $5.00: М. Лесяк, К. Іванцьо, Й. Куцьма, М. Корбич; Т. Клебан $4.00; по $2.00: М. Нестерик, Дм. Довгий, о. М. Олексів, Я. Глива, Розалія Кавалко, Ст. Винарчик; по $1.00: Ів. Семан, В. Заверач, Он. Васюта, Ів. Лабовський, Афт. Тирлич, П. Заверач, П. Ґацура, Й. Кучма, П. Дзвінчик, Т. Каня, М. Худинця, Н. Дудра, М. Буць, В. Гасюґа, Ів. Ференц, К. Ковальчик, Ол. Кващньовський, П. Череп, Олена Старинчак, А. Нікольсон, М. Полиняк, Гр. Гамуляк, Ів. Салітринський, Ів. Лешинський, Л. Лешинський, Ю. Филипяк, Л. Возняк, Ів. Амбіцький, Н. Тиханський, П. Ворона, Я. Хорощак, Ф. Валя, В. Хімяк, Т. Войтович, В. Карпяк, Дм. Карпяк, М. Мазур, Т. Логаза, Ст. Сікора, Т. Меца, М. Стецко; по 50 Гр. Хомяк, Ів. Чичила, Т. Полиняк, Ів. Новак, М. Гасюґа, Єф. Татусько, В. Чорнеґа, Т. Цьовка, Анна Кандра, М. Бойчук, Он. Канючок, Розалія Дудра, Марія Цьовка, П. Сметана, М. Сівець, Т. Рапавий, Ів. Ревеляк, Т. Пухнак, Анна Кулик, Ант. Ковальчик, Ю. Сич, Ст. Попович, М. Лапко, Л. Максимчак, Л. Ґуретяк; по 25 ц.: Ів. Меца, Ф. Ватраль.

Разом зібрано $175.50 і вислано до краю через Обєднання в Филаделфії.

В той спосіб наші чесні громадяни в Шамокін, Па., оказують свою любов і привязання до старого краю. В той спосіб ратують своїх братів Лемків — не словами а щирими жертвами.

—o—

ТОЛІДО, ОГАЙО.

На Дім Інвалідів у Львові.

З рамени Бр. св. Николая, від. 167 У. Н. Союза, зложили слідуючі громадяни жертви:

По $1.00: Н. Скотинський, М. Корнова, О. Петришин, М. Блясецький, І. Кульматицький, І. Лоняк, Н. Білецький, Ф. Жуковець, Й. Розщіпка, Ю. Ліщук, Н. Петришин, Д. Івасюк, М. Крохмальний; по 50 ц.: М. Чорний, Т. Танасічук, Б. Унисько, А. Унисько, А. Крохмальний, М. Космина.

Разом зложено $16.00 і вислано до Обєднання з призначенням на будову Дому Українських Інвалідів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

СПИС РОЗСТРІЛЯНИХ БОЛЬШЕВИКАМИ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

Московська преса містить комунікат Зединеного державного політичного управління (ОГПУ), у якім подано спис 20 розстріляних „контрреволюціонерів": 1) Павло Долгоруков, бувший князь, що мав бути провідником закордонної монархістичної орґанізації і нелеґально перейшов із Румунії на територію СРСР; 2) Ельвенґрен, бувший штабовий рітмайстер, що разом із англійським офіциром Рілеєм, (членом анґлійської тайної поліції) брав участь в орґанізуванні атентату на Чічеріна, коли цей із большевицькою делеґацією переїздив через Берлін на женевську конференцію. Ельвенґрен дістався нелеґально до СРСР. у 1926 р.; 3) Малевич-Малевський, бувший ґвардійський офіцир, аґент тайної анґлійської поліції в Перзії, якого в 1927 році вислано до СРСР. задля шпіонажі; 4) Євреїнов, бувший царський консуль, урядовець державного банку СРСР., він виконував шпіонську службу для Годжсона; 5) Скальський, бувший дворянин. Він давав анґлійському шпіонові у Фінляндії, Бунакову, подробиці про военний промисл СРСР. 6) Попов, бувший офіцир, що вернув із Франції, щоби на припоручення бувшого царського амбасадора Маклакова ділати контрреволюційно; 7) Щеґловітов, син ґенерала, займався шпіонажею для закордонних штабів; 8) Вишняков, бувший присяжний повірений (адвокат), участник монархістичної орґанізації, був у взаєминах із еміґрацією; 9) Сусалін, бувший полковник вранґлівської армії, орґанізатор невдалого атентату на Красіна в 1926 році; 10) Мураков, купець, що фінансував діяльність монархістичної орґанізації в СРСР.; 11) Павлович, бувший голова київської орґанізації „Двуглавий Орел"; 12) Наришкін, бувший офіцир, що сповняв шпіонську службу для цілого ряду закордонних заступників у Москві; 13) Попов-Каратов, бувший капітан, що з аґентом румунської тайної поліції Уренюком передістався на Україну, щоби орґанізувати ватаги; 14) Міткулин, бувший камерґер, бувший член державної думи, власник помешкання, у якому скривалися терористи, що приходили із закордону; 15) Личев, бувший офіцир, сповняв шпіонську службу членові анґлійської місії Черновкові; 16) Коропенко, бувший капітан Колчакової армії, що достарчав Годжсонові військові документи; 17) Соломон Ґуревич, який старався виконати атентат на Бухаріна, Рикова і Сталіна; 18) Мазуренко, бувший офіцир Колчакової армії, достарчав Годжсонові шпіонські відомости про транспортові справи і про військові транспорти; 19) Анненков або Махров-Арсенєв, бувший офіцир армії Юденича, що 1927 р. приїхав на припоручення російських монархістів із Парижа; 20) Мещерський, бувший князь і поміщик, що працював активно для бувшого великого князя Миколи Миколаєвича.

До податкового уряду приходить якийсь купець і просить начальника уряду чотири тижні відпустки.

— Таж ви у нас не працюєте! — каже здивований начальник.

— Так, але цілий рік працюю на вас.

Альфонс Ґрозієр.

ЦВІКЕР ПРОВИДІННЯ.

Арсен Бішон ніколи не служив при війську, а таки хоче вдавати фронтовика, якого мучать ріжні злидні.

Коли кульгає, тому що має нагнітку, або тому, що нагніть вріся у тіло, кричить безсоромно:

— Відколи маю той відломок гранати у кістці, чую біль у нозі при кождій зміні погоди.

Коли перестудиться, то каже покашлюючи:

— Ах, ті чортівські удушливі гази! Ніяк не можу позбутися того.

Цей геніяльний спосіб придумав він, щоби зацікавити всіх своєю особою.

Арсена Бішона мучить передовсім одна, доволі поширена, недуга: лінощі. Скільки то зрештою людей, так як він, родилося на рентієра! На жаль нема стільки рент, аби всі могли з них жити.

Самособою Арсен по самі вуха в довгах, а щоби роздобути собі гроші на обід, частенько мусить укладати справжній воєнний плян. Коли читає в газеті, що політичні вязні зачали голодівку, то найкраще пішовби до вязниці і там казав бидати собі їх порції, щоби лише не змарнувалося.

Недавно всміхнулося йому щастя: як шлявся по столиці, найшов **золотий цвікер.** Уже хотів продати його, алє, як розміркував, що можуть заплатити йому смішно мало, подумав собі:

— Краще буде мудріше вихіснувати цю знахідку.

Заложив цвікер на ніс, увійшов у невеличку гостинницю і сів при столі геть у куті.

Арсен дуже фамілярної вдачі. Зараз зачинає розмовляти з вейтером, говорить, який то у нього злий зір і каже:

— Ах, та війна! Якби не ті прокляті гази, що то витискають сльози, я не потребував би зовсім носити цвікера. Бачите, мої бідні очи все заходять сльозами.

А гості, що чують Арсенове бідькання, жалують цю нещасливу жертву безсердечної війни.

Наш приятель каже подати собі обильний обід, та як уже випив каву, каже вейтерові на вухо:

— Скажіть господареві, хай зайде до мене.

— Чи може пан були невдоволені з обслуги?

— Навпаки, мій любий, навпаки. Хай вам навіть на думку не приходить щось такого. Я власне хочу висловити йому моє вдоволення.

Господаря повідомили. Він приходить.

— Що ви бажаєте, пане?

— Бачите... Мені приключилася одна неприємність. Саме тепер запримітив я, що я **забув мій портфель.** Та це дрібниця, я принесу вам завтра раненько цю незначну належитість, що вам її винен і...

— Ні, ні, — перебиває господар — **то не йде,** мій любий пане. Ми вже розуміємося на таких справах!

Арсен підвівся й каже як найповажніще:

— Я вже вам докажу, що я чесна людина. Зрештою можете бути спокійні. Ось тут **золотий цвікер.** Він варта пятьдесять франків. Можете задержати собі його в застав.

Арсенові здається, що цим великопанським жестом зараз здобуде довіря господаря та що господар не візьме в нього дорогого цвікера. Та дуже ошукався.

Господар приглядається цвікерові, а як переконався, що то позолочуваний, каже:

— Добре, я задержу цей цвікер у себе, поки ви не заплатите мені.

— Проклятий драбе! — подумав собі Арсен — так, ти береш його, береш його! Добре, зараз побачиш, що тепер буде...

Нараз **зашпотується до стола.** Перевертається фляшка. Арсен вдає, нібито хотів зловити фляшку, але його довжезні руки, наче коса, стручують тарілки, накриття, сільничку. Оправдується перед господарем:

— Даруйте, **я нічого не бачу... Ця нещасна короткозорість,** а зблизька її ще гази, що витискають сльози...

Йде непевно дальше. Та як бачить, що напроти нього надходить вейтер, що наче справжній цирковець вимахує пів тузином повних тарілок, — думає собі:

— Ось цей мистець приходить мені в саму пору!

І наче біснений кидається на нещасливого.

Страви летять воздухом. На якогось добродія з провінції у шлюсроку виливається потопа сосу; його жінці дістається порція філету в мадейрі на гарні морончики (стокротки), що прикрашують її капелюх. Счиняється страшна метушня.

Прибігає господар наче божевільний.

— Ідіть до чорта з вашими вандальськими забаганками! Але шкоду заплатите мені, я вам її не дарую!

— Не рушіть мене! не рушіть мене! — верещить хитрий обдурник.

Чути чийсь голос на салі:

— Таж не рабуйте нещасному його цвікера. **Як він тепер попадеться під авто, то ви матимете нещасного на совісти.**

А всі гості притакують йому.

Чути як попікають:

— Цей чоловік не знає милосердя. Так обійтися зі старим вояком-фронтовиком! За таке конче треба би збойкотувати його гостинницю. Підлий!

Арсен думає собі:

— То скінчиться зле для господаря. Я вратований!

І голосом дріжучим із обурення каже:

— Дякую вам усім. Він повинен би соромитися, коли він ще може.

Господаря залякала гостра постанова його гостей. Годиться віддати шибеникові Арсенові його золотий цвікер. Він знову дуже ввічливий і каже:

— Отже я сподіюся, що справа буде полагоджена завтра рано?

— Самособою, я дуже радо прийду знову на обід.

— Де ви властиво живете?

Арсен подає фальшиву адресу і зникає, але передше з усіми, що вставилися за нього, пращається як найприязніще.

— Мої пані і панове, це ваше однодушне обурення дійсно зворушило мене і я з вдячністю признаю, що є ще чесні люде, які боронять доброї і справедливої справи.

На вулиці ховає цвікер у кишеню і каже до себе:

— Цей цвікер ще довго буде харчувати мене. Треба бути хитрим!

Переклав **М. Ходорівський.**

Із голяндських афоризмів.

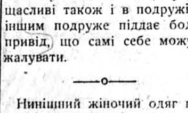
Чи подружє приносить нещастя? Ні: люде, які мають хист бути щасливими, будуть щасливі також і в подружі, а іншим подружє піддає бодай привід, що самі себе можуть жалувати.

—o—

Ниніший жіночий одяг подобає на несміливу спробу не ходити нагим.

—o—

Жінки говорять часто не думаючи, але вони ніколи не думають без говорення.

ВІДОЗВА ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ЗЕЛЕНА, ПОВІТ БУЧАЧ.

Дорогі Земляки!

Як у всіх місцевостях нашої Батьківщини, так і в нас, у Зеленій (п. Бучач), повоєнне життя видвигнуло пекучу потребу власного просторого дому, що бувби пристановищем усіх освітніх, релігійних і економічних організацій села. Бо всі наші місцеві установи, себто: читальня, кооператива й релігійні товариства ізза браку власної домівки не в силі, як слід розвинутися.

Тому завязався в нас комітет будови „Народнього Дому", в якого склад увійшли представники всіх установ села, і розпочинає будову великої рідної хати. Закуплено площу, звезено велику частину каменя і мулярі вже стали до роботи.

Та нам самим це діло важко доконати (коштопис виносить около 1,500 долярів). Ми хотілиби здвигнути великий і вигідний дім, що бувби справжнім середовищем ідейних і національних змагань місцевого населення. Ми бажалиби цим ділом покласти заснови під національне й релігійне відродження молоді й нових поколінь села. А до цього нам треба хоч деякої помочі.

Тому звертаємося до Вас, Дорогі Земляки, з проханням о матеріяльну підмогу. Поможіть нам у цьому ділі! Підіпріть наші змагання Вашими лептами й заохотою!

Відізвіться, Дорогі Земляки, на наш поклик!

Це кличе Вас на поміч рідне село, в якому власна народня хата розбудже національну свідомість і підійме душу молодежи своїми установами. Це кличуть Вас на поміч рідні загони, бо ті економічні товариства, що повстануть у рідньому домі — навчать нас новими способами їх управляти.

Не жалійте жертв! На жертвах будується життя!

Коли самі не можете нічого прислати, зберіть хоч дещо між Вашими знайомими!

Обізвіться на наш поклик!

Подайте нам зза моря помічну руку!

А „пропамятна книга" будови Народнього Дому і вдячна згадка громадян нашого села передасть Ваші імена в память грядучим поколінням!

Жертви просимо слати на адресу:

ВП. Яків Пасічник, Зелена, п. Бучач.

Комітет Будови „Народнього Дому" в Зеленій.

ХТО ВИНАЙШОВ КОПАНИЙ МЯЧ (ФУТБОЛ)?

Як звісно, 400 університетів і вищих наукових заведень у Злучених Державах рішили вшанувати память Вальтера Кемпа, якому приписують винахід футбола. Тимчасом з історії звісно, що копаний (ніжний) мяч знали вже старинні Римляне. Описує таку гру староримський письменник Марсіяль у одному з своїх епіграмів. Крім того Ірляндці й Англійці відмовляють Кемпові першенства винаходу. Ірляндці впевняють, що копаний мяч знаний у них є вже від двох тисяч літ. В копаного мяча в давну давнину грали ірляндські пастухи. Англійці доказують, що копаний мяч був у них популярний вже в XII. столітті. Їх народня гра спричинювала багато нещасливих припадків, тому три королі по черзі заборонювали цю гру, звану „чортівською".

—o—

ОБІКРАЛИ І ПОСЛА.

У Варшаві Поляки обікрали тамошнього угорського посла Шольца-Беліча.

Як видно, то у Варшаві нема незайманости навіть для чужих посольств.

НЕБІЩИК ХОДИТЬ.

Зїзд „Русско-народної організації". — Доклади і промови.— Інцидент з українським селянином.

Старе галицьке москвофільство, над якого воскресенням незвичайно ревно і з повною посвятою в останніх літах працювали всеполяки, засвідчило своє животіння зїздом „Русско-народної організації", що відбувся 16. червня ц. р. в салі „Народнього Дому" у Львові. Зїзд усіх живучих старомосквофілів висловлювався понад двома сотнями, в тому сотня москвофільських „баришень" і „юношів"-студентів, приміщених в студентському „общежитії" на кошти фондації „Нар. Дому".

Зібранням проводив адв. Кміцкевич зі Самбора, „почесним головою" був старенький „галицко-русскій літератор" о. Генрик Полянський. В зїзді взяла участь вся „галіцко-русская" інтелігенція: батюшки, адвокати, їх конціпенти, писарі, чиновники і для декорації кількох селян. На порядку нарад були всякі звіти і реферати, як і доклад про діяльність „Нар. Савета", доклад про загальне політичне положення, доклад про земельне й економічне питання, доклад про вибори до громадських рад і т. і. Референтами були: ред. „Русск. Голос-а" Марков, о. Роман Чайковський з Батятич (бувший посол), відомий Гр. Малец, а в дискусії забирали голос: пос. Серебреників, Крушинський з Жидачева (що то розбивав українське віче), Ваврик, Яблонський (ред. „Голоса-Народ-а") й ін. Всі бесідники старалися пописуватися „русским літературним" язиком, говорили про все і вся, відгрожуючись найбільше Туркам і Татарам за минуле, а проклятим Українцям за теперішнє. Підчас промови пос. Серебреннікова, який говорячи про Українців постійно користувався термінами „Украінець", „украінскій", ризикуючи навіть погляд про можливість русско-украінської співпраці, бо — мовляв — „украінское двіженіє домініруюче" — приходило до ворожих „восклицаній" з боку „прісутствующих", які — мовляв — ніяких Українців не знають, тільки мазепинців.

Слухаючи всіх цих „старорусских" теревень, не втерпів селянин Михайло Кінаш, зі Сокальщини, що принагідно і з цікавости найшовся на цьому зібранні. Прийшовши до голосу, зазначив він, що український нарід в давнину боронило козацтво, а тепер той обовязок оборони української нації несе на собі селянство. А якраз на цьому зібранні не бачить він селян, тільки самих панів, які говорять незрозумілою мовою. Після цих слів зірвався пекельний вереск. Залунали голоси: „Інтернаціонал! — „Ні, я не інтернаціонал, а член Українсько-Національно-Демократичного Обєднання", — заявив п. М. Кінаш. Це вже довело до крайнього осатаніння „доблестних" кацапів, які серед дикого реву вихнали селянина Кінаша зі салі.

Очевидно, зїзд затвердив старий „Нар. Савет" з Гр. Мальцем і М. Марковом на чолі. Під кінець, святкуючи свою перемогу над „мазепинцем" — селянином, відспівано „Юра, пора, за Русь святую"...

НОВИЙ МЕТАЛЬ.

У Лондоні уладили для представників хемічного і металевого промислу виставу нового металю. Цей метал є легкий наче картон, а тривалий таксамо як залізо. Назвали цей метал електролітним барилієм. Випродукувала метал цей Національна лябораторія фізичних досліджень, а вживати його будуть спеціяльно при будові аероплянів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ